

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/96/12.13.4/885	1 april 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 21/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/96/12.13.4/885 d.d. 1 april 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGEDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

21/96

(Afgesloten 011200A APR 1996)

Conclusie/voorzicht

Ondanks hernieuwde afspraken over verbetering van de samenwerking in het kader van de Moslim/Kroatische Federatie zullen de betrekkingen tussen beide bevolkingsgroepen problematisch blijven. Wèl moet opnieuw rekening worden gehouden met toenadering tussen Bosnische Kroaten en Serviërs.

Bosnië-Herzegovina

Eén van de twee bevelhebbers van de Bosnische Federatie-strijdkrachten, Filipovic (Kroaat), heeft in een interview met een Kroatisch persbureau gesteld dat de Moslim-strijdkrachten proberen de identiteit van het Bosnisch-Kroatische leger (HVO) te onderdrukken om deze te kunnen absorberen. Volgens Filipovic zal tegen deze achtergrond een gezamenlijk leger niet van de grond komen; hij bepleitte het voortbestaan van twee afzonderlijke, gelijkwaardige krijgsmachten die ten hoogste hun inzet in zekere zin met elkaar zouden afstemmen.

De Bosnische Kroaten zijn bevreesd voor overheersing door de veel talrijker Moslims. Zij hechten sterk aan het voortbestaan van eigen politieke instellingen, maar ook een eigen krijgsmacht, om een dergelijke ontwikkeling te voorkomen. Uit de opmerkingen van Filipovic blijkt dat de wrijvingen tussen beide bevolkingsgroepen ook de mogelijkheden van militaire samenwerking aanzienlijk beperken. Dit zal aanleiding geven tot nieuwe fricties. Bovendien nemen de Bosnische Kroaten hiermee afstand van zowel het verdrag van Dayton als van het "Train & Equip"-programma, waarin wordt uitgegaan van een grotere mate van militaire integratie dan door Filipovic voor mogelijk wordt gehouden.

Het afgelopen weekeinde zijn nieuwe afspraken gemaakt tussen Bosnische Kroaten en Moslims over de samenwerking in het kader van de Federatie (MKF). Eerstgenoemden hebben met name toegezegd dat de inkomsten uit grensoverschrijdend verkeer vanuit Kroatië, die tot op heden uitsluitend ten goede kwamen aan de lokale (Bosnisch-Kroatische) autoriteiten, in het vervolg zullen worden overgedragen aan de MKF. Zelfs is eens te meer de opheffing van de Bosnisch-Kroatische instellingen aangekondigd. Ook zou overeenstemming zijn bereikt over een gezamenlijke vlag, munteenheid en

defensie-organisatie voor de MKF, maar de definitieve beslissingen over deze kwesties zullen door het Federale parlement moeten worden genomen.

Deze ontwerp-besluiten komen overeen met eerder geuite voornemens om de samenwerking in de MKF te intensiveren en te verbeteren. In de praktijk is de uitvoering van die eerdere voornemens echter doorkruist door het onderlinge wantrouwen tussen beide bevolkingsgroepen en de verschillende interpretaties van de MKF. Volgens de Kroaten moet de MKF de staat zijn van twee gelijkberechtigde volkeren, terwijl de Moslims de mening zijn toegedaan dat de soevereiniteit berust bij alle burgers tesamen. Vooralsnog wordt aangenomen dat de samenwerking problematisch zal blijven; er is geen reden om aan te nemen dat de implementatie van bovenvermelde voornemens beter zal verlopen dan eerdere afspraken.

Opmerkelijk is overigens dat in het jongste akkoord met enige nadruk wordt gesproken over de noodzaak tot overdracht van personeel en bevoegdheden van de Bosnische regering naar die van de Federatie, vooral op het gebied van financiën en binnenlandse zaken. Formeel is tegen deze gang van zaken weinig in te brengen, omdat ook werd gesproken over de noodzaak de Grondwetten van Bosnië-Herzegovina en de MKF verder op elkaar af te stemmen en omdat de Bosnische regering was vertegenwoordigd door premier Muratovic, die geacht wordt alle drie bevolkingsgroepen te vertegenwoordigen. In de praktijk is er echter geen sprake van Bosnisch-Servische betrokkenheid bij, laat staan instemming, met de gang van zaken. Het jongste akkoord tussen Moslims en Kroaten wijst in de richting van een vermindering van de invloed van de gezamenlijke Bosnische instellingen ten gunste van die van de Federatie. Dit lijkt op gespannen voet te staan met de akkoorden van Dayton, waarin is voorzien dat de Serviërs moeten gaan participeren in de centrale Bosnische regering. De genoemde melding geeft aan dat de MKF-partners weinig vertrouwen hebben in een latere Servische participatie in de "gezamenlijke" Bosnische staatsinstellingen.

Een vertegenwoordiger van de Bosnisch-Servische regering en een van de Kroaten in zuid-Bosnië hebben ten overstaan van [redacted] de vrees geuit voor "islamisering" van Bosnië-Herzegovina en de gehele Balkan. Eerstgenoemde stelde dat deze ontwikkeling het gehele vredesproces bedreigt, terwijl laatstgenoemde dreigde met een hervatting van de strijd in het land om het "oprukken van de islam" een halt toe te roepen. Zoals reeds eerder gemeld, heeft inderdaad de pro-islamitische stroming onder de Bosnische Moslims aan invloed gewonnen. In de praktijk lijkt daarbij echter de vrees voor een territoriaal en/of politiek isolement een veel grotere rol te spelen dan een islamitisch-fundamentalistische oriëntatie. De genoemde uitspraken zijn indicatief voor de vrees van zowel Serviërs als Kroaten voor een verdere verspreiding van de islam in Bosnië-Herzegovina. Zij onderstrepen eveneens de belangengemeenschap tussen Serviërs en Kroaten, die afgezien van hun vijandige opstelling jegens de Moslims ook het streven naar etnisch "zuivere" gebieden en een decentralisering van gezag gemeen hebben. Mede gezien het feit dat er tussen Bosnische Kroaten en Serviërs nauwelijks sprake is van territoriale disputen, zal de opstelling van deze twee bevolkingsgroepen bij de Bosnische Moslims de vrees aanwakkeren voor een tegen de Moslims gekeerde coalitie.

In de Australische pers is gemeld dat enkele tientallen Bosnische mannen, die "tegen hun wil naar Australië zijn gestuurd", naar Bosnië-Herzegovina zullen terugkeren. Volgens een vertegenwoordiger van de Bosnische regeringspartij SDA was deze mannen door de Verenigde Naties gezegd dat zij overal heen konden gaan, maar niet naar hun moederland. Hoewel er geen nadere details werden gegeven, gaat het hier waarschijnlijk om verdedigers van Srebrenica die na de val van die stad naar het nabijgelegen Servië waren gevlucht. Enkele maanden geleden waren er berichten dat de "Joegoslavische" autoriteiten de betreffende personen hadden uitgewezen, maar hen verhinderden terug te keren naar Bosnië-Herzegovina. Indien het inderdaad dergelijke personen betreft, is, mede gezien de kennelijke betrokkenheid van de SDA, denkbaar dat er op korte termijn nieuwe details bekend worden over de Servische agressie jegens Srebrenica. Opmerkelijk is overigens dat de SDA de verantwoordelijkheid voor het lot van de betrokkenen kennelijk legt bij de VN en niet bij de Serviërs. Dit kan verband houden met de spanningen tussen Bosnische Kroaten en Moslims en het daaruit resulterende Moslimstreven om de betrekkingen met de Serviërs niet verder onder druk te zetten. Het resultaat daarvan kan echter zijn dat de betrekkingen van de Bosnische Moslims met IFOR, dat door velen van hen als verlengstuk van UNPROFOR wordt beschouwd, onder druk kunnen komen te staan.

Kroatië

De extreem-nationalistische Servische militieleider Arkan heeft tegenover een "Joegoslavisch" persbureau de ontbinding van zijn militie aangekondigd. Hij stelde dat de oorlog wat hem betreft voorbij is en dat het duidelijk is dat oost-Slavonië, het gebied waar deze militie zich de afgelopen jaren heeft opgehouden, zonder enige twijfel weer bij Kroatië zal worden gevoegd. Deze uitspraak bevestigt eerdere indicaties dat Arkan en zijn militie oost-Slavonië zullen verlaten. Dit is opmerkelijk, omdat Arkan sterke economische belangen heeft in oost-Slavonië (oliewinning, smokkel). De eerdere berichten gaven bovendien aan dat de Arkan-militie, in plaats van ontbonden te worden, haar activiteiten wilde verleggen naar de Servische provincie Kosovo. Onduidelijk is of de door Arkan aangekondigde ontbinding desinformatie betreft, dan wel dat "Joegoslavische" autoriteiten de komst van Arkan naar Kosovo hebben verhinderd. Opvallend is ook de uitspraak van Arkan met betrekking tot het herstel van het Kroatische gezag over oost-Slavonië. Indien een nationalist als Arkan zich daarbij neerlegt, wijst dat erop dat de "Joegoslavische" autoriteiten ook geen bezwaar zullen maken tegen dit herstel.